

22. Ковальчук И. В Казахстане митинг нефтяников перерос в расстрел и погромы // Сегодня.ua. – 2011. – 17 Декабря [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.segodnya.ua/world/v-kazakhctane-mitinh-neftjanikov-pereroc-v-racctrel-i-pohromy.html>.
23. Мальшиева Д.Б. Центральноазиатский узел мировой политики. – М. : ИМЭМО РАН, 2010. – 100 с.

Кривоглава М. З. Центральная Азия в современной системе международных отношений: геополитическое и геоэкономическое положение.

В статье проанализировано геополитическое и геоэкономическое положение стран Центральной Азии в современной системе международных отношений.

Ключевые слова: Центральная Азия, международные отношения, геополитика, экономика.

Kryvohlava M. Z. Central Asia in the contemporary system of international relations: geopolitical and geo-economic position.

Geopolitical and geo-economic situation in Central Asia in modern international relations is analyzed.

Keywords: Central Asia, international relations, geopolitics, economics.

Замкова Н. Л.

МОВА ТА ВЛАДА (ПРО ДЕЯКІ АСПЕКТИ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ В ІМПЕРСЬКИХ ДЕРЖАВНИХ УТВОРЕННЯХ)

У статті проаналізовано аспекти мовної політики в імперських державах, розглянуто концепт ідеальної мови та “епістему XVI століття”, запропоновану М. Фуко, представлено сценарії мовної експансії.

Ключові слова: мова, влада, епістема, стиль мислення, маргіналізація мови, мовна експансія, одномовність.

Актуальність “мовної проблематики” для України, яку ми можемо спостерігати протягом всього періоду її незалежності та яка загострилася після прийняття Закону про мови, викликає інтерес до більш загальної філософської проблеми взаємозв’язку мови та влади. А той очевидний факт, що “мовна проблематика” є штучною, великим чином інспірується саме владою, лише підкреслює “владну основу” мовних практик. Зв’язок мови та влади є предметом багатьох

дослідників та філософів, які вивчали як мову, так і владу, однак незважаючи на значну кількість праць з цієї проблематики, загаданий зв'язок не є повністю виявленим. Ця недостатня вивченість випливає з факту багатоаспектності та великої кількості контекстів, в яких він може бути виявлений. У рамках невеличкої статті неможливо дати повний перелік авторів, які зробили значний внесок у розробку цієї проблеми. Умовно цих авторів можна поділити на: а) соціальних мислителів (передусім теоретиків марксистського напрямку, які виявили сутність “ідеології”, тобто таких, як Л. Альтюсер або А. Грамші); б) лінгвістів (теорія перформативу, теорія “концептуальних метафор”, теорія дискурсу).

Безсумнівно, такий поділ є дещо спрощеним, оскільки більшість авторів, чий імена вписані “золотими літерами” в дослідження “мовної природи Влади” та “владної природи Мови” (передусім це Р. Барт та особливо М. Фуко), використовували комплексний підхід, будучи водночас філософами, політологами, мовознавцями, культурологами.

За останній період великої популярності набули дослідження в напрямках теорії політичного дискурсу та політичної лінгвістики, які в зазначеній проблемі сконцентрувалися на тому, як влада виявляє себе в мові та усталених мовних практиках. Не вдаючись до детального аналізу концепцій тих авторів, які належать до згаданого напрямку, відзначимо лише основну ідею останнього, постструктуралістського етапу його становлення, яка чітко представлена у спільних працях Е. Лакло та Ш. Муффа та їх послідовника Я. Торфінга. Ця ідея полягає в “антиесенціалістському” розумінні природи влади та у відмові розглядати якісь екстралінгвістичні (тобто зовнішні) її характеристик стосовно дискурсу. І саме з цієї тези ми маємо намір посперечатися в нашій статті, основною метою якої є доведення факту безпосередньої присутності влади в мовних практиках, тобто влади не як метафізичної, а як конкретної соціальної сутності, уособленої в конкретних політичних інституціях.

Типовим проявом такої присутності може стати мовна політика держави, в якій складова примусу як форми маніфестації влади є показовою. Ця силова складова виявляє себе в сценарії мовної експансії, в рамках якої відбувається закріплення панування державної мови та дискримінації інших мов. Найбільш показово вона представлена в державах імперського типу, де філософія мови перестає бути лише черговою концептуальною побудовою, але знаходить кореляції у певній мовній політиці. Ці зв'язки є досить опосередкованими, але вони, безсумнівно, мають місце (як, наприклад,

у філософсько-граматичних дослідженнях монастиря Пор-Рояль та абсолютистською владою тодішньої Франції).

Висвітлюючи дуже стисло зв'язок між філософією мови, яку поділяли тогочасні раціоналісти, та державною мовною політикою, можна висунути тезу про те, що спільною рисою між ними буде *ідея ієрархії та домінування абстрактного принципу*. Більш детально ми проілюструємо ці риси нижче, а зараз окреслимо лише загальні принципи, на яких будуються зазначені риси. У випадку філософської думки це *логічна модель* мови, її ототожнення з абстрактним мисленням та Розумом. (Між іншим, ця раціоналістична модель була продовженням античної традиції розуміння мови, і парадокс полягає в тому, що саме від неї відмовилися діячі Ренесансу, які претендували на відродження цієї традиції, в той час як мислителі Нового часу були значно ближчими до лінгвістичних ідей Аристотеля, ніж італійські ренесансні філологи). Квінтесенцією такого раціоналістичного мислення стала ідея створення ідеальної (або “штучної”) мови, сформульована Г. Лейбніцем, який вважав, що така “ідеальна” мова повинна бути вільною від недоліків “природних мов” (якими б довершеними вони не були).

З логоцентризму цієї моделі послідовно випливали ідеї ієрархії мов за принципом “близькості/далекості” від Ідеалу Розуму. З цієї передумови “метафізики мови”, в свою чергу випливали можливості мовної дискримінації “нижчих” мов (тобто мов “нецивілізованих” народностей) та взагалі ідеології імперського “духовного” колоніалізму. У таких координатах були неможливі сценарії істинної полімовності або “діалогу культур”. Замість такого діалогу встановлювалися певні *норми* панівної мови, тобто сценарій фактичної одномовності. А зазначена одномовність досягалася за допомогою стратегії мовних експансій, підкріплених практичними аналогами колоніального імперського експансіонізму з боку Влади. Таким чином, нормотворча функція “Універсальної Граматики” мала кореляції у вигляді *нормалізуючої* діяльності Держави, тобто приведення всіх аспектів соціальної поведінки до деякого спільного знаменника.

Фіксація подібних кореляцій стала стрижнем концептуальних побудов Мішеля Фуко, гасло яких можна сформулювати як “владний характер дискурсів та дискурсивний характер Влади”. Зокрема французький філософ у своїй ранній роботі “Слова та Речі” відзначав наявність ієрархічного принципу в *епістемі* XVII-XVIII століть. Про це М. Фуко писав у вступі до найбільш знакової роботи цього періоду “Слова та речі. Археологія наук про людину”: “Фундаментальні коди

культури – ті, що керують її мовою, перцептивними схемами, обмінами, технікама, цінностями, ієрархією своїх практик – фіксують входження у гру для кожної людини емпіричних порядків, з якими вона має справу і в яких вона знаходиться” [6, 11].

У цій позиції для нас принципово важливим є не тільки об’єктивність зазначених детермінацій у вигляді “кодів культури”, але й їх жорстка системність, в якій ключовими словами є слова “ієрархія” та “порядок”. Саме проєкт виявлення цих кодів та ієрархій, їх порядку і є епістемологічним проєктом “археології знання” (метафора археології передбачає знаходження того, що не лежить на поверхні емпіричних очевидностей та передбачає певні технології їх *реконструкції*). І хоча ми не знайдемо у Фуко визначення того, що таке “епістема”, під “епістемою” слід розуміти ці коди, порядок, ієрархію та глибинну *логіку* їх зв’язку.

Незважаючи на пізніші обмеження проєкту “археології знання” в його рамках французький філософ досяг вагомих результатів у описі “епістем” наукового знання XVI століття та “наукову революцію” у вигляді радикальної зміни базових наукових принципів в науці XVIII – XIX століть. Порівняльний аналіз цих епістем увійшов, з нашої точки зору, до золотого фонду філософського аналізу розвитку наукового знання, незважаючи на подальшу еволюцію та відмову автора від деяких принципів, що лежали в його основі. Якщо викласти ці відмінності дуже стисло, то ми побачимо наступну картину, яку він змалював відносно “епістемі XVI століття”. Ця епістема була проаналізована на основі таких наук як мовознавство, природознавство, соціальні науки та такий їх “репрезентант” як політична економія. Отже, висновки М. Фуко стосовно кожної з дисциплін мали наступний вигляд:

а) Науки про мову. З точки зору М. Фуко ці науки набули вигляду парадигми “Універсальної Граматики”, яку відрізняли від сучасного мовознавства наступні риси: відсутність ідеї компаративізму, базова роль іменника (як слова, яке дає ім’я або означає) у вивченні такої граматики та другорядна функція дієслова, *прозорість* мови як “епістемологічний ідеал” (яка передбачає, що крізь Слова просвічують самі Речі);

б) Епістема “Природної Історії” в природознавстві. Спільною рисою між мовознавством та природознавством є для М. Фуко відсутність ідеї “змін у часі”, ідеї будь-яких зачатків еволюціонізму, що призводить до домінування стратегії “номінації”. Як у проєкті “Універсальної Граматики” основна функція належить іменникові, так і в “природній історії” наукове пізнання зводиться до “означування

видимого”. Звідси виникає регулятивна роль ботаніки для цього класу наукових дисциплін, операцій класифікації або таксономії. Таким чином як і Універсальна Граматика, Природна Історія є різновидом Мови, за допомогою якої живі види перетворюються на “імена” в системі означування та “самоопису”;

в) Епістема “Аналізу Багатств” у політичній економії. Згідно з цими передумовами як основними об’єктами аналізу в економічній науці є сама Річ як носій певних якостей та характеристик, що можуть бути метою споживання. Фуко зазначає, що ця епістема, яка знайшла своє показове втілення в теорії фізіократів, фактично є паралеллю до епістемі “універсальної граматики”. І як граматики аналізують слова, починаючи з кореня, так і філософи типу Кондільяка, Галіана, Граслена, Дестютта аналізують структури Речі, що в цьому контексті кореспондує з граматичною теорією речення або висловлювання.

Таким чином, ми бачимо, що при аналізі трьох різних наукових дисциплін Фуко спромігся продемонструвати, що ці науки мають в основі однакові базові принципи, виявлення яких дає підстави стверджувати, що згадані принципи уособлюють те, що можна назвати як *стиль мислення* певної епохи, який не залежить від психологічних особливостей та суб’єктивних уподобань того чи іншого теоретика. Не менш успішним виявився й аналіз *системних змін* у проаналізованій мега-епістемі, в наслідок яких “загальна граматика” перетворюється на “філологію”, “природна історія” – на “біологію” у сучасному сенсі слова, започатковану Кюв’є, “аналіз багатств” – на “”політичну економію”” Рікардо. Як це властиво структуралістській традиції (яку успадкував Фуко, хоча і був зарахований дослідниками до постструктуралізму), аналіз цих змін був проведений без заглиблення у соціально-політичний та культурний контекст, що породив ці зміни. У процесі цього аналізу були зафіксовані лише раптові та радикальні зміни у зазначеній “мега-епістемі” у вигляді миттєвого епістемологічного *системного перекодування*.

Ми зупинилися на ранніх ідеях Фуко, оскільки вважаємо, що йому вдалося точно сформулювати сам ієрархічний принцип, притаманний раціоналістичній філософській, науковій та “державній” культурі Нового часу. І хоча ми навели його аналіз мислення XVI сторіччя, основні принципи, які були сформульовані в той час (особливо це стосується такої сфери як мова), залишаються релевантними і в наступні століття. Оскільки саме в цей період визначилися основні постулати раціоналізму Р. Декарту, які мали величезний вплив на вироблення лінгвістичної концепції Пор-Рояля, до аналізу якої ми зараз й переходимо.

Відомо, що біля витоків філософської та граматичної концепції Пор-Рояля стояли такі мислителі, як Антуан Арно (1612-1694 рр.), логік та філософ, послідовник картезіанської філософії та мовознавець Клод Лансло (1616-1695 рр.). Картезіанська основа цієї концепції (передусім, ототожнення граматики та логіки) полягає в серії наступних положень: 1) існує спільна логічна основа всіх мов, однак конкретні мови “відхиляються” від цієї основи залежно від рівня свого розвитку; 2) між граматиною та логікою немає однозначної відповідності; 3) кожна мова містить у собі ясні та складні значення (це положення є логічним розвитком попереднього); 4) існують складні відносини між раціональною мовою та мовою побуту (раціональна мова є, фактично, аналогом “ідеальної мови” раціоналістів); 5) у всіх мовах існують спільні закони розвитку (наприклад, наявність груп імен, артиклів та вигуків, з одного боку, та групи дієслів, сполучників та займенників); 6) речення як “висловлювання про навколишні предмети” (ця теза чітко виявляє *логічну основу* проаналізованої концепції); 7) мова є результатом людського винаходу (тобто продовжуючи раціоналістичні ремінісценції концепції, можна сказати, що вона є продуктом його Розуму); 8) концепт двох типів граматики – загальної та особливої. Ця теза є продовженням положення про раціональну мову та мову повсякденну. На підтвердження цього можна навести приклад іншого видатного французького мовознавця Цезаря Шесно де Марсе (1676-1756 рр.), який висунув ідею “Загальної Граматики”.

Школа Пор-Рояля мала величезний вплив на наступну європейську мовознавчу думку. Наприклад, раціоналістична основа цієї концепції вплинула на ідеї структуралізму та такої теорії як “породжуюча граMATика” Ноама Чомскі, який на основі ідей Пор-Рояля та передумови загальної граматики здійснив революційний прорив в лінгвістиці ХХ сторіччя. Саме факт того, що вчений спирався на “закони думки”, дозволяє стверджувати про неабиякий потенціал цієї теорії. Однак нас цікавить не суто лінгвістична основа цієї теорії, а те, як вона позначилась на мовній політиці держави.

Концепт ідеальної мови поставив питання в суто практичній площині, а саме *яку* з існуючих мов брати за еталон. І відповіді на ці питання давали установи, які поєднували в собі наукове дослідження та владний імпульс, абстрактний “Розум” раціоналістів та конкретну Державу (яку пізніше Гегель ототожнить з цим Розумом). Такими установами стали тодішні академії, наприклад Французька Академія, співробітники якої у 1694 році уклали “Словник Французької академії”, в якому було не тільки описано слова французької мови, але

й відібрані ті, що є рекомендованим для слововжитку, та ті, що є забороненим. Дуже цікавий приклад того, як співпали норми мовознавства та соціальні норми, санкціоновані владою. Якщо у цьому випадку влада в процесах мовної нормалізації може бути виявлена на рівні того, що М. Фуко називав “мікрофізикою влади”, то в тезах інших відомих граматистів епохи, таких, як, наприклад, Клод Фавр де Вожла (1585-1650 рр.), влада (причому влада найвища) присутня безпосередньо.

Зокрема, він обгрунтував спрямованість стратегії “нормалізації мови” в напрямку прийняття мовних практик Королівського Двору за еталон, тобто надав абстрактній владі конкретних соціологічних вимірів. І якщо згаданий Мішель Фуко мислив “владу без трону”, то Клод Вожла якраз мислив у протилежному напрямку – у напрямку її безпосередньої “інтронізації”, де Мова Розуму та Мова Абсолютної Влади повністю співпадали.

Які наслідки можемо зафіксувати в річищі виявлених філософсько-лінгвістичних передумов та політичних практик відносно мови? Це принцип *ієрархії* у міжмовних відносинах, який повністю відповідав ієрархії абсолютистської монархії. Передумова ідеальної мови, її ототожнення з мовою певних класів (зокрема аристократії), унеможлилювали сценарії повноцінної полімовності в публічному просторі держави. Навпаки, все це передбачало сценарій *мовної експансії, маргіналізації* мов, які не відповідали певним стандартам та встановлення фактичної *одномовності*.

Типовим прикладом такої експансії можуть бути відносини між провансальською мовою (яка у XI-XIII століттях набула статус “мови міждержавного спілкування”, на якій була створена всевітньо відома література, зокрема поезія трубадурів) та північним діалектом, на якому розмовляв тоді ще досить провінційний Париж. У міру того, як останній набував функції Центру, навколо якого складалася нова французька державність, цей діалект витискував провансальську мову та звів її до статусу маргінального діалекту, яким він є і зараз. (Наприклад, у сучасній Франції існують сім мов та діалектів (зокрема баскський, бретонський, фламандський, ельзаський (або німецький), каталонський (або, як іноді говорять, “каталанський”) та окситанський. Остання мова і є тією провансальською мовою, на якій писали свої безсмертні вірші трубадури та від якої залишилося лише жалюгідні “рештки” французької провінції.)

Причому мовознавці не можуть визначитися в напрямку того, що називається “мовною стратифікацією”, наприклад, якою мірою можна вважати згадані мови “регіональними мовами” або “діалектами”, про

що в змістовній статті ще в радянську епоху написала М. Бородіна [1, 29-38]. Філософські аспекти цієї стратифікації є вкрай важливими для теми нашого дослідження, для розуміння феномену полімовності в сучасному світі. Висловлюючи нашу попередню точку зору на це питання, необхідно зауважити, що на рівні суго лінгвістичних критеріїв зазначені відмінності знайти практично неможливо. Кінець кінцем це питання вирішується владою, яка у волютивному порядку проголошує ту чи іншу мову або регіональною мовою, діалектом або тим, що називається “патуа” (тобто деградованим реліктом колишнього діалекту). У згаданій статті М. Бородіної вказується, що в епоху феодалізму у Франції розквіт діалектів спостерігався в кінці XII – початку XIV століть, після чого ці діалекти поступово перетворилися на різновид патуа.

Однак автор не ставить питання про те, хто саме “допоміг” цьому діалектному багатству перетворитися на реліктові мовні уламки, тобто не згадується про владу. (А вказівка на XIV століття, тобто на епоху остаточного формування абсолютизму, є водночас і підказкою у вирішенні цього питання). Так, автор вельми слушно вводить визначення діалекту через опозицію “літературна мова/діалект”, але знову ж таки без відповіді залишається питання: хто є суб’єктом визначення “літературної мови” та під чієм патронатом таке визначення відбувається. Очевидно, що в ту епоху таким суб’єктом є королівська влада, яка й виконує нормалізуючу функцію (і тут повністю слушними видаються наведені вище думки Клода Вожла). Літературна мова виявляється мовою офіційного придворного етикету і питання мовного протистояння між сучасною французькою мовою та мовою провансальською вирішувалося шляхом безпосередньої *експансії* цієї мови відносно “повноцінної” мови іншої літературної традиції (йдеться про мову провансальську). Наслідком цієї експансії й стала провінціалізація останньої, її *штучне* зведення до рівня діалекту або навіть патуа.

Описаний сценарій досягнення одномовності (та мережа філософських та інституційних передумов) такої одномовності, дозволяє нам констатувати висхідний *централізм* філософського раціоналізму та абсолютної влади, роль опозиції “центр – периферія”, яка була введена в науковий обіг Ш. Ейзенштадтом і яка є абсолютно релевантною відносно описаних процесів. Ми вже частково торкалися цієї опозиції, коли аналізували мовну ситуацію в архаїчних імперіях. Особливість суспільної онтології, яка базується на цій опозиції, полягає в тому, що вона має спільні риси, незважаючи на величезну історичну відстань між імперською архаїкою та імперською

сучасністю. У контексті зазначеного, можна стверджувати, що “всі імперії схожі одна на одну”. І тому не дивно, що в книзі Ш. Ейзенштадта поряд з Єгиптом та Китаєм аналізується Російська Імперія.

Даючи визначення специфіці онтології “центру – периферії” в імперіях, дослідник пише: “В цих суспільствах центри, як правило, намагалися не тільки витягувати ресурси з периферії, але й увійти в неї, перебудувати її духовно-символічні принципи та організаційно мобілізувати її для своїх цілей” [2, 135]. Подібна “перебудова” передбачала великий елемент насильства в згаданій сфері (і сфера структури мови та мовних відносин входила у сферу загальноносимволічного). У цій “війні” “Центр” намагався “нормалізувати” все, що не вписувалося у висхідні рамки Символічного. І наявність цієї стратегії “метафізичного насильства” характеризує не тільки Древній Єгипет, але й французький абсолютизм, який Мішель Фуко називає “класичною епохою”.

Як ми вже зазначали, в цю епоху філософський раціоналізм та політичні практики абсолютизму йшли поряд у своїй стратегії “витискування” Іншого відносно до норми. Так, згаданий Фуко написав роботу “Історія безуму в класичну епоху”, де він аналізував практики маргіналізації та ізоляції Безуму, який був протиставлений Розуму. Так у розділі з показовою назвою “Велике ув’язнення” мислитель пише: “Безум, голос якого звільнив Ренесанс, але який він упорядкував насильством, класична епоха звела до мовчання одним дивним ударом” [5, 56]. У своїх класичних роботах раннього періоду Жак Дерріда приділив багато уваги аналізу взаємозв’язку між Розумом та Насильством (причому насильством суто “духовним”, яке у будь-який момент могло перетворитися на насильство інституційне).

Так, у статті, присвяченій концепції М. Фуко, “Cogito та історія безумства”, він визначає засадничу роль Р. Декарта в процесі вигнання Безумства “за межі Розуму як такого”. У символічному ряді Декарта безумство було синонімом “мрії” та “помилки” [3, 71-72]. І взагалі в цій роботі конотації насильств відобразилися у багатьох назвах статей, які складають збірку роботи “Письмо та різниця”, наприклад “Сила та означування”, “Насильство та метафізика”. Цей елемент концептуального насильства філософ вбачає в самих основах західної думки, в якій домінувала ідея “Центру” або “Структури”! Велими показовим є те, що соціологія “центр – периферія”, сформульована соціальним філософом відносно соціальних утворень, знаходиться у повній відповідності з *централізацією* як сутністю метафізики як форми мислення.

У своїй відомій думці, яка багато цитувалася численними коментарями творчості Ж. Дерріда, філософ у статті “Структура, знак та гра в дискурсі наук про Людину” зазначає: “Вся історія концепту структури, до того розриву, про який ми говорили, повинна бути розглянута як серія субституцій центра центром, ланцюжком детермінацій центру. Центр отримує успішно та впорядкованою манерою, форми або різні імена. Історія метафізики як історія Заходу може бути історією цих метафор або цих метонімії... Можна продемонструвати, що всі імена основи або принципу центру були завжди означені як уніформа присутності (ейдос, архе, телос, енергея, сутність, субстанція, суб’єкт, алетей, трансцендентальність, свідомість, Бог, Людина тощо” [4, 410].

Повертаючись до теми мовних відносин та сценарію одномовності, який впливав з принципів класичного мислення та імперських практик панування Центру, необхідно зазначити, що вказана маргіналізація мов з боку панівної французької мови за своїм сценарієм була аналогічна маргіналізації Безумства, Мрії або Помилки з боку Розуму, засланням цих мов за межі офіційного публічного простору Держави. Як ми вже зазначали, французька мова виступала водночас як Мова Центру, тобто Мова Розуму (звідси її досконалість та чистота) та Мова Влади (звідси її Сила). Поступово ця мова визнається законодавцем для інших європейських мов, що тільки підсилює її претензії на роль Універсальної Мови. Між іншим, зазначений мовний пуризм є притаманним французькій культурі і сьогодні, яка вважає французьку мову самою досконалою мовою світу та розглядає поширення франкофонної культури певною місією. Як ми вже зазначали, сценарій мовної експансії є притаманним всім імперіям, тобто утворенням, які спираються на онтологію опозиції “центр – периферія”. І саме тому був правий Ш. Ейзенштадт, коли долучав до свого розгляду Російську Імперію.

Наведені міркування дозволяють сформулювати наступні висновки. Перш за все, ми маємо всі підстави піддати сумніву фундаментальні тези М. Фуко відносно феномену “Влади”, які отримали подальший розвиток в постструктуралістських концепціях (зокрема у Е. Лакло та Ш. Муфф) [7]. Отже, згідно з цими концепціям влада як політичний феномен присутня в дискурсі та мові опосередковано, а її місце займає влада, що криється в самій мові та виявляє себе у формі створення та нав’язування певної “картини світу” [8]. Метою нашого аналізу було на прикладах “мовних політік” імперських утворень показати, як влада присутня в мовних практиках *безпосередньо* та продемонструвати кореляції між абстрактними

побудовами раціоналістичної метафізики та конкретними владними інститутами абсолютистської держави. У перспективі такий підхід надає додаткові можливості в дослідженні проблеми взаємозв'язку мови та влади.

ЛИТЕРАТУРА

1. *Foucault M.* Les mots et les choses. Une archeologie des sciences humaines. Paris, Gallimard, 1966. – 405 p.
2. *Бородина М.А.* Диалекты или региональные языки? (К проблеме языковой ситуации в современной Франции) // Вопросы языкознания. – М., 1982. – № 5. – С. 29-38.
3. *Эйзенштадт Ш.* Революция и преобразование обществ. Сравнительное изучение цивилизаций. – М.: Аспект Пресс, 1999. – 416 с.
4. *Foucault M.* L'histoire de la folie a l'age classic. – Paris, Gallimard, 1972.
5. *Derrida J.* Cogito et histoire de la folie// Derrida J. L'écriture et la difference. Paris, Edition du Seuil, 1967. – 440 p.
6. *Derrida J.* La structure, le signe et le jeu dans le discours des sciences humaines// Derrida J. L'écriture et la difference. – Paris, Edition du Seuil, 1967. – 440 p.
7. *Laclau E.* Hegemony and Socialist Strategy: Towards a Radical Democratic Politics / Laclau E., Mouffe C. – London, Verso, 1985.
8. Шейгал Е. Семиотика политического дискурса. М.: Гнозис, 2004. – 328 с.

Замкова Н.Л. Язык и власть (о некоторых аспектах языковой политики в имперских государственных организациях).

В статье проанализированы аспекты языковой политики в имперских государствах, рассмотрено концепт идеального языка и “эпистему XVI столетия”.

Ключевые слова: язык, власть, эпистема, стиль мышления, маргинализация языка, языковая экспансия, одноязычие.

Zamkova N. L. Language and power (on some aspects of language policy in the imperial state formation).

The aspects of language policy in the imperial states are analyzed, the concept of ideal language and "XVI century episteme" proposed by Foucault is discussed, linguistic expansion scenarios are presented.

Keywords: language, power, episteme, thinking style, language marginalization, language expansion, monolingualism.